

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputatio || excellentium. D. doctoru[m] Iohannis Eccij &
|| Andre[a]e Carolostadij q[uae] cepta est Lipsi[a]e ||
XXVII. Iunij. An. M.D.XIX.**

**Eck, Johannes
Karlstadt, Andreas**

[Erfurt], 1519

VD16 E 320

Eckius.

urn:nbn:de:hbz:466:1-32477

ble credo qd fuis manuducto: rā plurib: locis apiffi: tutat⁹ est dnuū volo tho:
 aquil: magnū ecclesie lumen in 12. q. 109. maxime art: 6. in. q. 24. de Veritate
 in elegāt li: cōtra gēntes li. 3. cū alijs locis vbi sanct⁹ pater vbiq; reliquit z cō:
 cedit liberū arbi: nō posse in bonū opus merito: nisi supnaturaliter a deo et
 grā morā adducens hīc locis. Hiero: et. Aug: cū auctoritatib⁹ bīble a sacē:
 patrib: cōmēmo: atis. Qd vero ad Scotū attinet immo ad totā cohortē opti:
 theologorū qui sumas theologicas cōmētari sunt debuit clariff: d. locū videre
 ordinariū vbi p̄sentis negocii sūma p̄ eosdē ageret qd nō sit disti: 7. p̄mi sed
 27. 28. scōi vbi reperit tho: Eg: Alber: Durādū et Sabrele et alios qui cō:
 cordi sūa post Petrū longe ar: asserūt li: arbi: sibi relicti sine spālī z supnatali
 auxilio dei posse quidē in opus malū. sed nō in opus bonū adeo qd interio: in z
 spratio dei omne bonū voluntatis morū p̄uentat Ad qd Bonaventura et aliī
 notabilissimū adducūt dicit: Aug: dictū cuius ego memini in defēsiōe mea q̄si
 illud sufficit ad totā difficultatē que vnc inde cōtrouerti posset. dicit em̄ ppōne
 25. Quare ad omēs auctoritates p̄ vtrāq; pte inducēdas insignis. Aug: reso
 luto sufficit quā qui nō h̄ facile inter saxū z saxū p̄clitā. B em̄ ē artis reddere
 singula singulis. Aug: dicitū ē illud de ecclesiasti: dogmatib: c. 21. z repetit illd
 idē libro de spū. Inctū salutis n̄re deo miserāte habē⁹. vt acquiescam⁹ saluti:
 fere inspiratiōi n̄re potestatis est. vt adipiscamur qd adquirecēdo admonitiōi
 cupim⁹ dnuū muneri: est. vt nō labamur in adepto salutis munere n̄re potes
 tatis est et dnuū pariter adiutoriū. Vbi. f. Bonanēt: z aliū Aug: quorū volunt
 fecisse grad⁹ reddēdo singula singulis. quāuis b. Bern: colū. 15. solū triū mem̄s
 nerit p̄mo inctū est dei. scōo acquirere vel cōsentire inspiratiōi est voluntatis
 Tertio grā est solus dei z p̄ illo gradu debet intelligi. b. Bern: cū colū. inq̄
 deus auctor est salutis. It. ar. est t̄m capax. naz capacitātē ibidē refert Bern: nō
 ad op⁹ bonū sicut induit d. d. sed ad gratiā ad illū. 3. gra: b. Aug: subdit em̄
 nec dare illā nisi deus nec cape nisi li. ar. pōderādo illā scz salutē de qua loquit̄
 Bern: sic li. arbi. est t̄m capax. Quare d. d. in sua defēsiōe ob hoc qd dictum
 Aug: laudabile laudari frustra m̄bi inturia qd sanctas lacerare scripturas
 scōs cōmōderē ecclesiasticos z meā admirat̄ impudentiā qd Aug: adeo ad s
 uerē citem dū t̄m nullibi memnerit h⁹ locū Augustini: Ex quib: inq̄dissimū est
 optimos z celestiss: theologos quos scholas. vocat recte grāz p̄tra pelagi: ad s
 struxisse z li. arbi: nō abstrulisse actiuitatē. peto t̄m p̄bari a clariff: d. d. vt probet
 p̄tra scho: vel me li: arbi. se h̄re pure passiue ad opus bonū meritolum.

Carolo stadus.

¶ Quātū ad scho: quos adducit egre: d. d. z solus intelligit aut saltē corrupit.
 Nā scōi z capreoli sūa a pta est qd hoc qd causat li: arbi: in bono opere pp̄ue
 attribuūt li. ar. adeo qd in quibusdā opib: dicit li: arbi: causare substantiā act⁹
 que possit cōtinuari donec deus suā grāz infundat. hoc aut̄ ego intendo im. p.
 bare qd li: ar. absq; grā et absq; fide nullū bonū opus facere pōt necz quantū
 ad substantiā opis necz q̄ntū ad motū vel esse merito: n̄ et ne d. d. elabat e ma:
 nib: meis suis circuitib⁹ atq; declare Aug: z Bern: q̄rū verba adducit et sūas
 corruptit. p̄imum quero iterum et peto a d. d. quid illud sit in bono opere
 quod causat cū gratia. hoc em̄ docent scholastici. doceat et sp̄sū patronus.

Ecclus.

¶ Scōs illos doctores: Thomā. Bonā: et alios nō modeste mercatores ap:
 pellari a clariff: doct: imodice m̄ironatū m̄bi im. pperat q̄si solus scholasticos
 intelligā doct: et eos corrupā abist. peul ab eccliana modestia h̄m̄ arrogans
 factā qm̄ nec omnes intelligo nec hos in quibus versor solus scōo paratus
 semper ab eruditio: bus doceri sed ad declarationē et expositionē quā tribuit
 cla: d. d. scōis scōicis et scholasticorū cū li: arbi: dicit esse causāz p̄ncipalē subē
 actus ita qd voluntas eliciendo illū posset p̄tinuare vsq; dū: de⁹ infundat suā grāz

Uil schuffer
biengt er fux

Ecclus. par
tus dñe doct
tor.

Ecclus qd
ego male pa
trociner mer
catibus

hoc nūq̄ memini me in aliquo scholastico: legisse sed grām a deo optimaꝝ
fatent in instanti dari et creari et verissimum iudicant nescit tarda molimina
sp̄: sancti gratia. hoc bene verū est si clariss: doct: est ita in scholasticis exerci
tatis qđ inter se fuerūt an gratia eque sicut deus ipse habeat principalis
rem actiuitatis respectu boni opis vel minus de quo nō omnes cōsentir. atq̄
willhel: Deekam: In dubita: addita quarto gratie actiuitate etiam tribuit et
meam quoq̄ hanc fuisse snām ante sepremsū .d.d. luculenter ex Chrysopasso
predestinatiōis potuit intelligere: si eam tam diligenter legit qđ importune vs
lipendit. sed vtrūq̄ sit de ipsius gratie actiuitate cōsentir scholasticis lib: arbi
nō posse in opus bonū quo ad substantiā vel relationē nisi sp̄ali auxilio dei.
¶ Postremo qđ querit. d.d. quid sit illud qđ bonū opus causat in subā actus
forte d.d. lapsus est lingua voluit querere quid sit illud in subā act⁹ qđ libe: ar
causat. Rēdeo illam questionē prius esse dilutā qđ natam nō em ita sunt pres
in subā actus sicut in erefodinis sed quēadmodū. b. Bernh: dicit et deū z libe:
arbi: Induiduo ope agere Quare adhuc pero pbari p clariss: d.d. libe: arbi: se
habere tñ passiuē ad opus bonū et sit tñ capax illius. Sum em paratus la
cula eius in eam prem p viris repellere.

Carolo: dixit eos pdicare cū lucro
aniam ideo mercatores appellasse

Hora quarta continuabitur
Disputatio

Caro: hora quarta in vigilia visitationis. Albaric. 1519.

In nomine Ihesu amen.

¶ Egregius d.d. hodie causam suā mltis munitētis locauit vt redigam et
mlta auxilia P̄mo quid sentēdū sit de epistola Hiero: ad Demetriadē virgi
dicam Quēadmodū p̄cipuus ille theologor princeps Erasimus noster qui p
Augusti: hec verba scripsit Erudita prius et eloquens epistola sed quā vt
nihil aliud accedit vel stilus palam arguat non esse Hiero: diuus Augusti: nō
nihil suspicari videt ab heretico Pelagiano cōscriptā. qđ in sint in ea nōnulla
que Pelagiat: dogmata respiciūt. Sedā purat esse Iulianū hereticū Et ijs facti
le dephendit licet quantū aucto:riatē habeat solutio egregij d.d. per h̄ modū
epistolam munita.

¶ Secundo qđ egregio d.d. citauit Augusti: in li: de Ecclesi: dogmatibus c. 21.
Ibi in itū qđ salutis nostre z. debuit idem egregio d.d. paulo inferius scripta vs
disse videlicet que scribunt in c. 44. vbi hec ponit sententia si quis p nature vs
gorem Euangelice pdicationi cōsentire posse cōfirmat absq̄ inspiratione sp̄i
sancti heretico fallitur spū Ergo acquiescere vel inspiratiōi vel pdicationi mu
nus est a deo collatū. remitto etiā ad li: p̄mū retracta: ad c. 10. vbi scribit. qđ
Omnes hoies possunt si velint p̄cepta dei implere. nō existimant noui hereti
ci Pelagiani scđm eos esse dictum. vix est em omnino omnes hoies hoc posse si
velint. sed preparat voluntas a domino.

Ex libro

¶ Tertio ad inductionē b. Bern. colū. 15. responsonē. d. refellēdo dico qđ. S.
Bernhar. omnes tres gradus vt. d. vocat deo tribuit z nō. li. ar. Verba eius li.
sunt hec. q̄ba sunt nō mea sed apli qui offe qđ boni esse pōt. i. Cogitare: velle
z pficere p bona voluntate attribuit deo. nō suo arbitrio. Si ergo deus tria
hec hoc est. Bonū cogitare: velle z pficere opatur in nobis. p̄mum p̄fecto
sine nobis scđm nobiscū. i. p cōsensum quē inspirat sp̄i: te⁹ sanctus vtp̄ter in
eol. p̄cedentē: ijs sequitur qđ egre. d. d. plus conat causam suā defendere qđ
bene defendere pl⁹ suā causam tuert qđ fidē amplectit. Nā in causa facti nō sunt
p̄ferenda arma hereticorum.

Das ist mei
glosa wer sy
zubiechē will
d magst thū

Actus: volu
m⁹ acti: agis
mus

¶ Quarto mirū est in auribus meis qđ bonū opus totum a deo productū sed
nō totaliter et qđ hoc sit absōnū apud vere theologos impunito assumo auct.
Aug. in li. de bono perse: ca. 13. vbi ait. Nos ergo volumus sed deus opatur
in nobis z velle. Nos ergo opamur sed deus in nobis opatur z opat p bona